

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 250/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodných spoločností AGRO-VALALIKY a. s., Cestice 23; AGRO – VALALIKY GROUP s. r. o., Cestice 23; MOLD-TRADE, spoločnosť s ručením obmedzeným, Cestice 23 a MOLD – TRADE GROUP s. r. o., Cestice 23, právne zastúpených advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 42/2017 a jeho uznesením zo 16. júna 2017, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 356/2017 a jeho uznesením z 13. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodných spoločností AGRO-VALALIKY a. s., AGRO – VALALIKY GROUP s. r. o., MOLD-TRADE, spoločnosť s ručením obmedzeným a MOLD – TRADE GROUP s. r. o. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2018 doručená sťažnosť obchodných spoločností AGRO-VALALIKY a. s., AGRO – VALALIKY GROUP s. r. o., MOLD-TRADE, spoločnosť s ručením obmedzeným a MOLD – TRADE GROUP s. r. o. (ďalej len „sťažovateľky“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 42/2017 a jeho uznesením zo 16. júna 2017 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 356/2017 a jeho uznesením z 13. októbra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 7 C 671/2016 z 13. októbra 2016 uložil sťažovateľkám povinnosť zdržať sa užívania pozemkov, ktoré špecifikoval vo výroku I uvedeného uznesenia, a tiež zakázal sťažovateľkám vykonávať ďalšie činnosti vo vzťahu k týmto pozemkom (ďalej len „uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia“). Sťažovateľky podali proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia odvolanie. Krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 546/2016 z 2. januára 2017 potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 7 C 671/2016 z 13. októbra 2016 vo výroku I.

3. Sťažovateľky podali 20. februára 2017 návrh na zrušenie neodkladného opatrenia uloženého na základe uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 671/2016-222 z 13. októbra 2016 (ďalej len „návrh na zrušenie neodkladného opatrenia“). Návrh na zrušenie neodkladného opatrenia odôvodnili najmä: *„Nájomné a podnájomné zmluvy, ktoré predložila spoločnosť AGRO ORAV, s. r. o. k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia boli uzatvorené*

na dobu určitú, t. j. do 31.12.2016, spoločnosť... nepredložila spolu s návrhom listiny, ktoré by opodstatňovali trvanie jeho užívacieho práva po 31.12.2016...“

4. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že návrh na zrušenie neodkladného opatrenia okresný súd viedol pod sp. zn. 7 C 671/2016. Vec bola pridelená sudcovi, ktorý rozhodol o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Ďalej bola vec vedená pod sp. zn. 15 C 42/2017 a pridelená inému sudcovi.

Sťažovateľky doručili okresnému súdu podanie z 10. mája 2017 označené ako „*Odňatie veci zákonnému sudcovi – vyjadrenie*“ a v ňom uviedli: „... *v predmetnej právnej veci po jej prijatí a priradení pod sp. zn. 7C/671/2016, bola následne pridelená nová spisová značka 15C/42/2017. V predmetnej sťažnosti Sťažovatelia tiež poukázali na to, že ich právna vec bola odňatá zákonnému sudcovi, a takýto postup súdu je v rozpore s ústavnými normami.*“

Predsedníčka okresného súdu v liste z 25. mája 2017 uviedla: „*Vzhľadom na to, že Vaše podanie doručené tunajšiemu súdu dňa 19.5.2017 nie je sťažnosťou na postup súdu podľa § 62 ods. 1 veta druhá zákona č. 757/2004 Z. z., Vám oznamujem, že rovnopis predmetného podania bol predložený na vybavenie do príslušného spisu sp. zn. 15C/42/2017 a sp. zn. 7C/671/2016... Keďže konanie č. 7C/671/2016 je právoplatne skončené, sudca, ktorý v tomto konaní rozhodoval, dal pokyn na zapísanie návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia ako nového návrhu. Z uvedeného dôvodu bol návrh na zrušenie neodkladného opatrenia pridelený zákonnému sudcovi náhodným výberom elektronickými prostriedkami...*“

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 15 C 42/2017 zo 16. júna 2017 návrh sťažovateľiek na zrušenie neodkladného opatrenia zamietol.

6. Sťažovateľky podali proti uzneseniu okresného súdu odvolanie zo 7. júla 2017, v ktorom navrhli uznesenie okresného súdu zmeniť, neodkladné opatrenie zrušiť a priznať sťažovateľkám nárok na náhradu trov konania, alternatívne uznesenie okresného súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 1 Co 356/2017 z 13. októbra 2017 potvrdil uznesenie okresného súdu. Sťažovateľky v sťažnosti uviedli: „Avšak o predmetnej právnej veci nerozhodoval senát 1Co, tak ako to je uvedené v spisovej značke, ale v zmysle opatrenia podpredsedu Krajského súdu v Košiciach senát 9Co, teda senát, ktorý rozhodoval vo veci odvolania proti Uzneseniu sp. zn. 7C/671/2016 o nariadení neodkladného opatrenia.“

8. Podľa názoru sťažovateľiek došlo k porušeniu ich základných práv najmä tým, že „... Krajský súd zvolil iný postup, keď vec odňal senátu, ktorému bola pridelená a priradil ju senátu, ktorý rozhodoval o odvolaní proti Uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia.“

Toto konanie súdnej moci je viac než zmätočné a vytvára základ pre pochybnosti o správnosti a účelnosti postupu Porušovateľa v 1. rade a Porušovateľa v 2. rade a narúša jednotu postupu súdov pri rozhodovaní v obdobných právnych veciach.“

9. Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že uznesením Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 16.06.2017, sp. zn. 15C/42/2017 a uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.10.2017, sp. zn. 1Co/356/2017 boli porušené základné ľudské práva Sťažovateľov na zákonného sudcu podľa ust. čl. 48 ods. 1 Ústavy a podľa ust. čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu obsiahnutého v ust. čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ust. čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa ust. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd Slovenskej republiky.“

Uznesenie Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 16.06.2017, sp. zn. 15C/42/2017 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.10.2017, sp. zn. 1 Co/356/2017 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Košice - okolie na nové konanie.

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť Sťažovateľovi trový konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné

záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

14. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 15 C 42/2017 zo 16. júna 2017 vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľky právo podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu aj využili.

16. Odlišná situácia je v tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľky namietajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 356/2017 a jeho uzneseniu z 13. októbra 2017, ktorú treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok

vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 386/2017, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

17. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd vo vzťahu k sťažovateľkami označeným právam uviedol: *„Pravidlá určovania zákonného sudcu pre občianskoprávny úsek sú pre Okresný súd Košice - okolie občianskoprávny úsek upravené v Rozvrhu práce na rok 2017 (ISpr R 28/2017 - ÚZ) v bode 1) Civilné veci, podľa ktorého nápad civilných vecí sa rozdelí náhodným výberom do senátov nasledovným pomerom: Register C (v ktorom je, o. i., uvedený aj senát 15C, v ktorom vykonáva funkciu sudcu sudkyňa, ktorá predmetnú vec rozhodovala). Pre určovanie pravidiel zákonného sudcu pre občianskoprávny úsek, pokiaľ ide o konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a následne konanie a rozhodovanie o návrhu na jeho zrušenie, nie je v rozvrhu práce OS Košice - okolie osobitná úprava a je všeobecne zaradená pod bod 1) Civilné veci.“*

Z pohľadu ústavného súdu krajský súd správne konštatoval: *„Nebolo preto povinnosťou Okresného súdu Košice - okolie podľa Rozvrhu práce na rok 2017 prideliť vec na rozhodnutie o návrhu na zrušenie neodkladného opatrenia tomu istému sudcovi, ktorý o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodol.“*

18. Východiskom argumentácie sťažovateľiek je námietka, že *„je nemysliteľné, aby v právnom štáte, kde sú zaužívané pravidlá, hoc aj nepísané, súdne orgány konali podľa svojvôle a prerozdeľovali právne veci účastníkov konania na základe toho, ako sa im to momentálne hodí.“*

19. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci.

Ak príslušný súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

20. Vychádzajúc z uvedených právnych noriem, argumentácie sťažovateľiek, ako aj z príloh sťažnosti, ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti relevantné pre posúdenie námietok sťažovateľiek o porušení ich základných práv:

Ústavný súd podčiarkuje, že spôsob pridelovania vecí podľa predmetu konania jednotlivým senátom, samosudcom, súdnym úradníkom a notárom je vykonávaný v zmysle § 50 a § 51 zákona o súdoch v súlade s rozvrhom práce príslušného súdu vydaným podľa § 52 zákona o súdoch.

Zákon o súdoch nevyklučuje prípady vykonania zmien v rozvrhu práce vydanom na príslušný kalendárny rok, avšak súčasne ustanovuje právny rámec tohto postupu. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach vyslovil, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie vecí v súlade s rozvrhom práce príslušného súdu. Ak však nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelenej veci (resp. agendy) na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise, tak aj sudcov, ktorým boli veci následne pridelené, treba takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Postup podpredsedu krajského súdu ako orgánu štátnej správy súdov, ktorý je v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, nemožno preto bez ďalšieho hodnotiť ako porušenie základného práva účastníka súdneho konania podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (II. ÚS 87/01, II. ÚS 118/02, III. ÚS 90/02, III. ÚS 295/08, III. ÚS 277/2010).

Súčasťou základného práva na zákonného sudcu je i zásada pridelovania súdnej agendy a určenia členov senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce. Medzi požiadavky kladené na rozvrh práce podľa čl. 48 ods. 1 ústavy patrí tiež predvídateľnosť

a transparentnosť obsadenia príslušného súdu, resp. senátu vrátane zastupovania vo vzťahu k účastníkom konania (m. m. II. ÚS 481/2017).

21. Ústavný súd preskúmal rozvrh práce krajského súdu na rok 2017 a opatrenie podpredsedu krajského súdu sp. zn. 1 Co 356/2017 z 28. septembra 2017 a konštatuje, že z tohto opatrenia je zrejmý dôvod vykonania uvedenej zmeny vyplývajúci z rozvrhu práce. Takýto postup je zákonný, a teda aj súladný s ústavou. Podľa názoru ústavného súdu zmena senátu krajského súdu prerokúvajúceho vec sťažovateľiek zodpovedá opísaným zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu.

22. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 listiny neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení, a preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky odvíjajú porušenie základných práv podľa čl. 46 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 dohovoru od porušenia práva na zákonného sudcu: „Princíp zákonného sudcu treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci... Hoci ustanovenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru nehovorí výslovne o práve na zákonného sudcu, v zmysle doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj ústavného súdu námietku zákonného sudcu treba považovať za námietku nedostatku nestrannosti konajúceho sudcu, a to z objektívnych príčin (napr. II. ÚS 336/09). Preto došlo aj k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom.“

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu odmietol ako zjavne neopodstatnenú, v takom prípade nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkami označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto aj túto časť

sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2018